

Nr 272

Av herr Åhman m. fl., om ändrade bestämmelser för lånegaranti vid inköp av egnahemsjordbruk.

I statsverkspropositionen för budgetåret 1960/61 har under nionde huvudtiteln upptagits bl. a. ett anslag å 400 000 kronor till Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti. För budgetåret 1958/59 hade för nämnda ändamål anslagits 300 000 kronor, men nettoutgiften hade uppgått till 411 546 kronor.

Det är uppenbart, att de stora förlusterna under senare år på denna statliga verksamhet till mycket stor del beror på att den övre belåningsgränsen för lånegaranti till jordbruksegnahemslån för några år sedan höjdes från 90 till 100 procent.

Lantbruksstyrelsen var också i motiveringen till yrkande om anslag för budgetåret 1957/58 betänksam mot utvecklingen på nämnda område, och i sitt yttrande över motionerna II: 191 och I: 154 år 1957 om sänkning av den övre belåningsgränsen från 100 till 90 procent framhåller styrelsen bl. a.,

att det syfte, motionärerna vill nå med sitt förslag, överensstämmer i huvudsak med styrelsens i statsverkspropositionen berörda anvisningar till lantbruksnämnderna. Enligt styrelsen är det med hänsyn till numera rådande förhållanden intet att erinra mot att som huvudsak införes, att belåningsgränsen skall vara 90 procent av det uppskattade värdet, dock under förutsättning att möjlighet hålles öppen att, om särskilda omständigheter därtill föranleder, lämna lånegaranti för jordbruksändamål till det högre belopp som nuvarande bestämmelser medger.

Styrelsen framförde även påföljande år liknande synpunkter. Den ovan påvisade stegringen av förlusterna visar, att behovet av en ändring av bestämmelserna ökat.

Hushållningssällskapens förbund förordade i sitt remissyttrande över nämnda motioner — i likhet med vad som yrkats i motionerna — att den övre belåningsgränsen för lånegaranti vid inköp av egnahemsjordbruk sänkes till 90 procent av fastighetens uppskattade värde. I motiveringen påpekar förbundet bl. a.,

att den höga belåningsgräns, som nu gäller i en del fall, kan medverka till att en lånesökande icke i tillräcklig utsträckning beaktar utvecklingen på litet längre sikt utan i stället lägger allt för stor vikt vid möjligheterna att omedelbart och med mycket begränsade egna resurser kunna etablera sig som egen jordbrukare. Gällande bestämmelser kan på så sätt stimulera till att

han ger sig in på något, som han kanske ännu ej har erforderliga förutsättningar att gå i land med och som, om det misslyckas, försätter honom i en besvärlig och föga avundsvärd situation. Man kan därför inte bortse ifrån att det allmänna i sådana fall kan bidra till ett chanstagande, som icke är ekonomiskt försvarbart. — — —

Ökad försiktighet vid beviljandet av lånegarantier för nu berörda ändamål är därför motiverad, och förbundet förordar för sin del i likhet med motionärerna, att den övre belåningsgränsen sänkes till den tidigare gällande eller till 90 procent. Dock bör möjlighet finnas att i speciella fall och då skälen är särskilt bärande alltjämt kunna bevilja lånegaranti intill 100 procent av fastighetens uppskattade värde.

Det finns alltså god anledning för riksdagen att till förnyad prövning upptaga berörda spörsmål och besluta om sänkning av den övre gränsen för lånegaranti för att förebygga stora och förmodligen ökade förluster å jordbruks-egnahemslåneverksamhetens lånegarantiförbindelser.

De av lantbruksstyrelsen och Hushållningssällskapens förbund framförda synpunkterna med anledning av de stora förlusterna och deras hänvisning till de sannolika orsakerna härtill kan enligt vår mening icke lämnas obeaktade av riksdagen. Detta icke minst med hänsyn till den ekonomiska utvecklingen, vilken påkallar ökad uppmärksamhet mot stegrade statsutgifter och förluster genom statsverksamhet.

En återgång till en övre lånegarantigräns av 90 procent av uppskattat värde torde eliminera en stor del av förlustriskerna och är fullt tillräcklig för att tillgodose behovet av legitimt ekonomiskt stöd till mindre bemedlade som önskar förvärva jordbruksegna hem. Det sjunkande antalet jordbruk, av den storlek som här kommer i fråga, torde mer än väl finna köpare bland unga jordbrukare, jordbrukarsöner, lantarbetare och andra personer med erforderlig kompetens, som kan anskaffa resterande köpeskilling genom sparmedel eller privat borgen. Ett dylikt eget eller annat privat risktagande innebär säkerligen också som erfarenheten visat en pålitligare granskning av sökandens personliga förutsättningar att genomföra de med lånen avsedda företagen än den lantbruksnämndernas tjänsteman kan åstadkomma med dyrbara undersökningar. En sänkning av den övre gränsen med 10 procent skulle även skapa möjlighet för betydligt flera sökande att erhålla lånegaranti inom föreslagen garantiram.

Med nuvarande bestämmelser kommer lånegaranti att beviljas många som saknar förutsättningar att genomföra företaget, under det att många som äger dessa förutsättningar vägras statens stöd, vilket är både orättvist och i hög grad oklokt ur statens synpunkt. Många ute i bygderna frågar, huru sådant kan få fortgå år efter år.

Det måste anses oriktigt, att det allmänna genom borttagande av personligt risktagande bidrager till skapande av sådana situationer som omnämnes i Hushållningssällskapens förbunds ovan citerade yttrande samt förluster för

staten. Det kan även erinras om att när det gäller bostadsegnahem kräves egen insats för att skapa större förutsättningar att klara företaget.

För den händelse något fall skulle komma att uppstå, som motiverar högre gräns än 90 procent, bör detta kunna beviljas efter Kungl. Maj:ts prövning.

Under återopande av det anförda får vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att den övre belåningsgränsen för lånegaranti vid inköp av egnahemsjordbruk sänkes från nuvarande 100 procent till tidigare gällande 90 procent.

Stockholm den 26 januari 1960

Hj. Åhman

Arvid Nilsson

Sven Antby

i Lönsboda

Edvin Jacobsson

S. Rimås

i Tobo